

حرف اول

غیرسازین سهرژده‌ی قیامسی!

● جلیل آهنگر نژاد

نۆه‌یش له‌وا نوورین؟! ئیمه له‌ئ ناوچه چمان مه‌ردمان مودرنینگ نییمن. له‌فره جیبه‌و هایمنه‌له‌په‌وه‌ر؛ هایمنه‌سهرده‌م کوچگ! ئی‌ئا؟ وه‌راس مدووه‌یل فره‌یگ ئی‌ئا ئی‌گه‌په‌هه‌س. ئیمه‌دئنگ مودرن که‌یمنه‌وه‌ر. له‌دنیای مودرن ژیه‌یم. ولام وه‌هزار مدوو، له‌بهرینگ جیبه‌و مه‌نیمه‌سه‌بنراخه‌گان سه‌رده‌م هه‌زاره‌یل بنه‌لین دیرووک...

دریچه

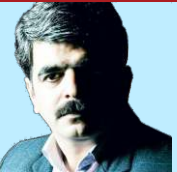

لحظاتی با خالق جمهوری کلمات

● رضا موزونی

دکتر سهامی در حوزه پژوهش‌های تاریخی و ادبی هم تلاش‌های زیادی داشته است به نحوی که گاه جنبه‌ی شاعرانگی او را در سایه قرار داده است. "بومیانه‌ها عامیانه" در فرهنگ شفاهی، "تاریخ به افق مرزبانان کرد" در حوزه تاریخ کرمانشاه، "عارفان مکتب دینه‌ور" و "ساعت بلوط" (بررسی دوره‌ای از شعر شاعران این سامان) از کتابهایی که او در حوزه پژوهش به چاپ رسانده است...

نقد و نظر

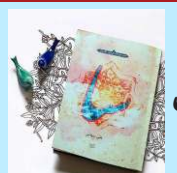

ضلع چهارم یک مثلث!

● مرتضی حاتمی

علی سهامی در تلاش جدی ادبی و پژوهشی، به دنبال واکاوی تازه و پیداکردن و کنکاشی نو از ذهن و دنیای انسان معاصر و گذشته در قالب شعر و پژوهش است. انسان، پژوهش و شعر، اضلاع مثلثی را تشکیل می‌دهند که سه‌گانه‌ی آنها را کنار هم قرار داده و با بهره‌گیری از آنها لذت کشف و شهودی معتبر و جذاب در قالب ضلعی چهارم در کام مخاطبش می‌ریزد.

نقد و نظر

دوگانه‌ی چالش‌وانگیزش

● نگاهی به
مجموعه شعر سا

...بدون شک کار هر هنرمندی ارتقای سقف آسمان ذهن مخاطب است. اگر چنین نباشد، هنر هرگز به کام آدمی نخواهد بود. هنرمند واقعی کسی است که در چنین میدانی، بتواند با ایجاد هم‌زمان چالش و انگیزش، دست مخاطب را بگیرد و چندین پله بالا بکشد. وقتی اثری شش‌بیرین و دلخواه با مخاطب ارتباطی ذهنی ایجاد نماید، برایش گران نخواهد بود که با چنین انگیزشی به سراغ دانسته‌های جدید و کشف‌های شیرین برود. اینجاست که کار شاعر و هنرمند، دشوارتر خواهد بود....

دکتر علی سهامی شاعر و پژوهشگر از ادبیات و تاریخ کوردان کلهر می‌گوید:

حکمرانی کلهرها بر بغداد در شطرنج عثمانی و صفوی

ادبیات کوردی از خودشیفتگان فضای مجازی گذر خواهد کرد

همچون: شیوایی متن نوشتاری، توان قلمی نویسنده، منابع و مآخذ مستند و... بر خوردار است و به نوعی برگی معتبر از شناسنامه‌ی جغرافیای تاریخی کرمانشاه در عهد صفویه به شمار می‌آید. از دیگر سوا‌ی شاعر خوش قریحه در وادی شعر کوردی کارهای موفق‌ی خلق کرده که از حیث توجه به اسلوب ضروری شعر، پالوده‌تر از آثار بسیاری از شاعرانی است که امروزه برای اهل فرهنگ، نام آشنا هستند...

مشغول باشند. در کرمانشاه کم نیستند کسانی که تمایل به پژوهش در آثار تاریخی دارند و در این حوزه پژوهش‌هایی را منتشر کرده‌اند. دکتر علی سهامی شاعر و ادیب نام‌آشنای این دیار تاریخی نیز با توجه به پیوندهای عمیقی که بین ادبیات و تاریخ وجود دارد، دست به کارهایی تحقیقی هم‌زده و آثاری قابل توجه را منتشر نموده که یکی از مهمترین آنها «تاریخ به افق مرزبانان کرد» است. این اثر از ویژگی‌هایی

سمیه حاتمی فرد

در جامعه فرهنگی ما، این یک سنت است که شاعران و نویسندگان، تنها بازیگران حقیقی صحنه‌ی یک هنر نباشند و به‌ضرورت در دو یا چند حوزه به فعالیت‌های مهم و مؤثر

وتاریک له سهر گیچه له یل فهره نگی ناوچه گه مان

غیره سازین، سهر ژدهی ئیمهس!

جه لیل ناھه نگر نژاد

بگه ر دئ. ئه... چون به کینگ له ئامانجه یل ناسیمیلایسون، جیا کردن منال له باوگ و دالگه. ئه و چشسته گ نمروو ئیمه وه گوشت و پووس و خون ئحساسی که یمن و فره له کوومه لگا ته په ئ

که راکه یان تید و نیه زانن له چ گیچه لیگ چقیانه! ولام من و نن و مرده ننگ زانیمین گ ده سلا تداره یل، فره له باوگ و دالگه یل له مناله یلیان برینه. ئه لبه ت، تکنولوژی بیش هاتپه سه ده سمیه ت تا جیا بون باوگ و دالگ له منال سر عه ت فره تر یگ بگرئ.

ئاپه مه یلیگ له جی خزمه ت وه ئی جوغرافیای که لتووور بیه، تیشی گر تنه سه ده سه وو له ساق دار برن. ولام له راسییا، ئی چونه ئاپه مه یلیگ له وه راپوره ناسمان گه ور ایگ له کور دایه تی و کورده واری، وه چگه هساره ئی پوچه لیگ یا لان که م پوچگیگیش وه هساو نیه تیه ن. تا بره سی وه

به کینگ له ئامانجه یل ناسیمیلایسون، جیا کردن منال له باوگ و دالگه. ئه و چشسته گ نمروو ئیمه وه گوشت و پووس و خون ئحساسی که یمن و فره له کوومه لگا ته په ئی که راکه یان تید و نیه زانن له چ گیچه لیگ چقیانه!

به گ ئی مەردم، متر و نه نازه نار ه سه بهکن. وه راس ئه گه ر له بن درس کار بره سیمینه و، ئی گیچه له، فره گرنگ نییه. چون ئیمه ئی کاره یل گه وره تره ک نار ه سه بومنه. کاره یلی گ ناوچه و کوومه لگامان هه وه جه وه پی دئیرئ.

له یانه نه گه ر ئی بومن، شهاهات گرینگری کیشه مان ها له ناو به ش نلیت کوومه لگا، یا نه وانه گ وه شه له تانییه و جی خوه یان له ناو کوومه لگا واز کردنه ولام هوچ فاکتور یگ له نلیت بون نه یرن. کار یگ وه ئی به ش دوا یینه و نه بزم. چون شاهات کار یان هه ر یه وده.

فره که س وه بی منه ت ئی فهره نگی وه ونه ر نه ته وئ خوه یان کار که ن و ده سمیه ت دهن. هه ر که س وه بان چه وئ خوه یه وه دنیای فهره نگی خوه ئ نووری. کتاو نوسی، شعر و په خشان وه دئ تیه رید و ئی بانان ئی زوان و که لتووور کار که ئی. له جی یه گ وه پی میه ئی نه و د «بوشیمین، چشتیگ وه تپو لیه و نه چه وسگنیمین.

به کینگ له ده سک ه فته یل لاجه وئ گ وه گومان من له ده سک رده یل ناسیمیلایسونه و بویه سه باوهر گه ور ایگ ئر امان، یه سه گ خوه مانیش له ناو خوه مان «خوه مانی و غه یه ر» که یمن. به کینگ له مدوو ه یل ئه و په ر تق نه چین کار یگه ری ئیمه له بووت فهره نگییه و هه ر یه سه. هه ر که ئی خوه ئی به یدا خیت هیز دایه و هه ر که له ژیر به یدا خئ نه و، غه یه س.

ئه وانه گ شه وان وه شه وهان چنه شوون ئاو یاری، زانن که له نه و تیه ریکیه، زه ل و هه لبیت په شتیده پایانه وو نواگری له لیان که ن. ولام، نه هه لبیت مینیده ئ و نه زه ل. ته نیا ئاو یاری که ره گ وه هه نگاوه یل قت قورس ری خوه ئی گرید و چوود. هووشمان بوود

پروشه پروشه باوهر که یمن هه ر که سئ گ وه مه یلمان ری نه کرد، وه «غه یه ر» بناسنیمینه ئی. غه یه ناسانن و نار ه سه کردنی وه جیاتی و لایه، ئه وه ل گام یا هه نگا و یگه ئی به گ بوشیمین سیستمه یل وه ئامانج خوه یان ره سینه. بیلن که میگ خوه مانی تره ک بوشم:

ئو یش له و نوورین؟! ئیمه له ئ ناوچه چمان مه ر دمان مو د ئیگ نیمن. له فره جیه و هایمنه له یه ره ور؛ هایمنه سه ر ده م کوچگ!. ئی! وه راس مدوو ه یل فره یگ ئی گه په هه س. ئیمه دلنگ مو د رن که یمنه وه ر. له دنیای مو د رن ژیه ییم. ولام وه هز ار مدوو، له بر یگ جیه و مه نیمه سه بنرا خه گان سه ر ده م هزاره یل بنه لبین دیرو وک.

خاسه هه ر له ئ ناوگه په و بوشم ک: ئه وانه گ شه وان وه شه وهان چنه شوون ئاو یاری، زانن که له نه و تیه ریکیه، زه ل و هه لبیت په شتیده پایانه و نواگری له لیان که ئی. ولام، نه هه لبیت مینیده ئ و نه زه ل. ته نیا ئاو یاری که ره گ وه هه نگاوه یل قت قورس ری خوه ئی گرید و چوود.

یه کینگ له گ رینگری ن کار یگه ر بیه یل و ته ئسیرات ناسیمیلایسون یا وه قه و ل فار سه یل «مگون سازی» یه سه گ نه وه ل جار هلامات غه یه ر گان به ئی. غه یه ر له وه ر ده س ئی به ر ده لیه ر ده، هه ر که سئ گ وه زوان فهر می یا ره سمی قسییه نیه که ید. فره له ئ هلاماته یله قازانج فره یگ ئی ئی ئور بیسه نه یلی داشتیه. ئی! و چون؟

ئیمه فره کاره یلی گ که یمن، وه ده س خوه مان نییه. چون هایمنه ناو ده یشته یگ له باوهر یل گوومه لگا. ولام، پر سیار گرینگ یه سه گ باوهر چوو ه دی تی. خاسه ئی گه په وه یه نامزه بکه م ک: هه ر وه ر ز یریگ ئی گشت و کال وه چنه چشت هه وه جه دئیرئ: تو ه وزه له گشتی هه وه جه گان، گرینگری ن. ولام ئایا هه ر زه و یگ تو یه ئی ئی کشت و کال گورج بوود؟ وه راس نه!. له یه سه گ وه ر ز یری کووشید گ وه جفت کردن و کوچگ لاوردن و... زه و یه گه ئی کشت و کال، گور جه و که ئی.

کوومه لگایش هه ر له یوا سه. هه ر خاون نوور یگه ئی گور جه و کردن مرو ف، با یه س کاره یل فره یگ بکه ئی تا نه و نوور گه یه بنه و ئی ئایه مه یل تازه یگ وه دی بار ی ک سیاست تازه ته ولید یان که ئی. دو زوانه گان له ناو ئی نیشتمانه توش ئی چونه دوز یگ هاتنه. ئه وه ل جار، ناگر باوهر یل تازه، کشت و کال هزاران ساله ئی باوهر یلمان سز ئی. فره له زه و یل پوچه ل و سز یای زینه یل کوومه لگا، هه نای نییه تو یه نن خوه یه یان نووه و بکه ن، چه وه ری تو ه ها وساعه یه گان گه ر دن و وه بی گیچه ل، خوه یان خه نه داوان کشتی ته یل ها وساکان. ها وساکه ئی ک سیستمه یل، وه مه یل خوه یان سز یه سه یان.

له نه وه ر گ کوومه لگا فره جار، هو ر دوز دیرو کییان له کیسیان چوود، هه وه جه یان وه یه که فی گ گور ای گور یه بیه و هو ر یان گ کیین و له کوو هاتنه و چه نئ ده وه ل مه نن و نمرو و چه پایه سه بکه ن؟ له ئ باوه ته و کیشه یل و گیچه له یل فره یگ دئیر یمن. با یه س «نلیت کوومه لگا» هووشیان وه یه وه بوود. هووشیان بوود گ کوومه لگا خه وان ییه و نه وود و ته ری ئی خاون ده سلات تمام ده سک رده یل فهره نگییان خاره ت نه که ئی.

باوگ و دالگ با یه سه گور ایگور له چیرو وک ز یان دیرو کییان ئی منال بوشن و پشته لیشت ئی چیرو وک که چو خون له ناو ره گ گیان بنه ماله یل

ئه گه ر ته ور بارن...

له شیعریل دوکتور علی سه هامی

ت ئاقا، ت زاده، ت سه رور، ت سه ر نه و که ر، م په ئیه ت، م نه و که ر، ت خه ر نه گه ر تاج سه ر هه س، تنی تاج سه ر نه گه ر ده ر وه ده ر هه س منم ده ر وه ده ر له جه شن و له شادی ت دئیری هو زوور نه گه ر بار خه م هه س منم کووله به ر نه گه ر به زم بوودن ت نیشی له سه در نه گه ر به زم بوودن، م بوومه سپه ر ت هه م مال و هه م مل، ز گد قه و ته نه گه ر گیان بچوودن، له م چوو هه ده ر ده لیل خراوی خوه ر ئاوا تنی!

ئه گه ر خوه ر وه ده ر هه س، منم خوه ر وه ده ر ت ئوشی وه گه ر دزه مانه بساز ت ساز ئه رووسی، م ساز چه مه ر ت بی به ر م با به ر، ته وشکی م ته ر نه گه ر ته ور بارن، منم بی سه مه ر

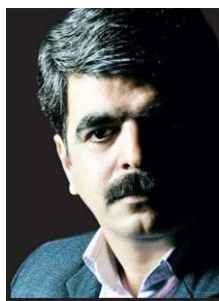
لیره بجن هه ر ئه ور وارن وار بارن وه فری له «بیمار» هه ئی «ته و دار» بارن له ئی سه ر که شه، پا داسه گه ز سه ر به ر زیله م له ورو و ره و بانان بجن پشسواز بارن به خشی له ئی تاریخه مه و بنچینه دارم له ئی ئوو بجن تاریخ تا پئیر بارن ته رمی له شیعرم هه لوسان و شین که رم له و که لهور زه نیل کورد سه روین لار بارن بی جار تر ئی ته ق ته قه تور یله بوورن بی جار ته ر زامه ت بکیشن دار بارن وشکم، ره قم! شق شق شق تر ک ناگر زوانم له ئی ئوو بجن هه ر ئور وارن وار بارن

په ری له سوورت و له چه و چراخ ئی کلا وه سه سفیده! وه فر شاهووه! گره ئی ئه نار پا وه سه شمال و زلف په ئی له په ئی یه قه م پر ه له نه تر به ئی یه سیف ئه و سه ر او سه به نه تر ئه و گلا وه سه زوان شیری سنی شه کر له مسر و نسفه هان شرین ئه رمه نی ته بار نه زیز ناوه ناوه سه په ری نیه به شه ر نیه هه جوور له یه ره و نه ئی شکار هو ل سه رمه سه که لئ له ئی په ر او سه

به ر گه یل وه هار رزه نه زه و سانه یل و مه قار رزه نه زه و سیفه یل گولا و حه سه ر ته یلم له باخ شه وار رزه نه زه و داره لیل و وینه ئی در ده داران رز رز له رزار رزه نه زه و ناگر له قولاخ داره گان چوو موور و مه ل و مار رزه نه زه و داره لیل و وینه ئی ئایه میلن بی قه ور و مه زار رزه نه زه و

نظری بر آثار و رویکردهای دکتر علی سهامی؛ شاعر و پژوهشگر

ضلع چهارم یک مثلث

یادداشتی از مرتضی حاتمی

سررویس
کوردی

در بررسی و تحلیل زبانی و محتوایی و قالبی فعالیت های فرهنگی و ادبی می توان گفت که وجهه شاعری و شاعرانه گی دکتر علی سهامی بر فعالیت های پژوهشی اش برتری و جامعیت دارد، زیرا جامعه ی ادبی ابتدا ایشان را به عنوان شاعرانی کنشگر و در دو حوزه زبانی فارسی و

شطرنج سیاسی صوفیه و عثمانی، «ابوعلی سینا»، «عارفان مکتب دینور: قرن سوم و چهارم هجری»، «روابط بین الملل و آداب دیپلماسی در شاهنامه» و «بررسی روابط فردی و مکتبی عرفای دینور با عرفای مکتب بغداد و خراسان» تلاش های پژوهشی اش را متمرکز و

علی سهامی در تلاش جدی ادبی و پژوهشی، به دنبال واکاوی تازه و پیدا کردن و کنکاشی نواز ذهن و دنیای انسان معاصر و گذشته در قالب

شعر و پژوهش است.

انسان و پژوهش و شعر، اضلاع مثلثی را تشکیل می دهند که علی سهامی آنها را کنار هم قرار داده و تا با بهره گیری از آن ها لذت کشف و شهودی معتبر و جذاب را در کام مخاطبش بریزد.

او در شعر با بهره گیری از خیال و عاطفه تلاش می کند لایه های پنهان از اندیشه و ذهنیت و دنیای پیچیده و رنگارنگ انسان را از پنجره وزاویه ی شاعری ریزین و کنجکاوی پیدا و در قامت کلمه و خیال و عاطفه، مکتوب و ماندگار می کند.

سهامی در مسیر پویا پژوهشی حوزه اجتماعی تلاش داشته تا به بهره گیری از ابزارهای پویا و پژوهش که مبتنی بر مستندات و داده های

قابل ارزیابی و تحلیل است بخش های از اقلیم و جغرافیایی که خود به آن تعلق داشته را واکاوی و بررسی کند و حاصل و نتایج را در قالب کتاب در اختیار مخاطبش قرار دهد.

پژوهشگری علمی است بی تخیل و عاطفه و رسمیت و جدیت و رعایت برخی اصول امری اجتناب ناپذیر. که سهامی شاعر با شناخت این قواعد و علم با ورود به دنیای حقایق انسان و در کنار هم قرار دادن برخی از داده های مصوب و مسلم قطعاتی از پازل اجتماعی افراد و اقوام و تاریخ را از جاهایی مختلف پیدا کرده و با آفرینش تابلویی تازه تصویب و وجود آورده و به خواننده ارایه داده است.

آن سوی دیگر تلاش علی سهامی حضور بی واسطه و فعال در سرزمین شعر است.

او شاعری است که تجربه های زیسته دارد و چالاک و سوار در این سرزمین به دنبال کشف و شهود های ناب انسانی است.

او همچون پژوهشگر و پویاگری آگاه و دانا به از زاویه سوم شخص بی طرف و فارغ از نگاه های محدود و تنگ تاریخ زیست بومش را واکاوی و کنکاش و با دریافت داده های مستند و معتبر بر رفع ابهام مخاطبانش کمک می کند.

پژوهشگری کاری زمان بر تخصصی و بر هزینه است و بی آنکه مرجعی حقوقی و حقیقی تمایلی برای حمایت های مادی و حتی معنوی پیدا شود. با این حال تنها عشق و تعهد و دغدغه مندی به کمک می آید و بخشی از بار سنگین پژوهش را بر دوش می گیرد.

دکتر سهامی در کتاب های «تاریخ به افق مرزبانان کرد: بررسی نقش کردهای کلهر و زنگنه در

پژوهشگری کاری زمان بر تخصصی و پر هزینه است و بی آنکه مرجعی حقوقی و حقیقی تمایلی برای حمایت های مادی و حتی معنوی پیدا شود. با این حال تنها عشق و تعهد و دغدغه مندی به کمک می آید و بخشی از بار سنگین پژوهش را بر دوش می گیرد.

کردی می شناسد و بر تلاش هایش در این قالب و ساختار تاکید دارد تا محقق و پژوهشگر در حوزه های تاریخ نگاری محلی (Local history) و فرهنگی و اجتماعی.

پیشنهاد می کنم با توجه به توان و تجربه ی ادبی و یافته هایش در زیست بوم شعر استان و ظرفیت های بارز و موجود در حوزه زبان کردی و اشعار به جامانده از شاعران متاخر که گنج هایی مدفونند از زمین پر برکت فرهنگ و ادب کردی استان، بر شناسایی، شرح نویسی، مقابله و تحلیل و تجزیه دیوان اشعار شاعران پیشین که بخش هایی از زبان و فرهنگ ادبیات کلاسیک استان را تشکیل می دهند متمرکز و پژوهش کند.

بی شک بازگشایی و تحلیل کارشناسی آرا و اندیشه های مغفول شاعران نسل های گذشته که از غنا و محتوای وافر در عرصه های عرفانی و اجتماعی برخوردارند و مورد اقبال و استقبال مخاطبان قرار دارند می تواند علاوه بر باز شناسی مطلوب علمی و پژوهشی این گونه آثار برای جوامع هخمدف، مقابله و شرح نویسی و گردآوری و تصحیح متون و ادبیات به جامانده از شاعران متاخر، کمک شایسته ای به رونق جریان های شعر کلاسیک استان در زبان ها و گویش ها و لهجه ها، مکتوب و ماندگار مردن آثار شفاهی و معرفی ظرفیت ادبیات کلاسیک استان به نسل های پژوهشگر و علاقه مند آینده کمک فراوان خواهد کرد.

تجربه ی موثر دکتر سهامی در پژوهش های ادبی به او کمک خواهد کرد تا گنجینه های پنهان و درمه مانده ی ادبیات شفاهی و مکتوب کردی کلاسیک استان به قلم و دانش زیست بومی شاعر خوش نام این دیار، برای مخاطبان هویت پی تازه بگیرد.

منتشر کرده است.

امین گجری (شاهو) با انتشار کتاب های «نوفل و مجنون»، «حکایت شیرین و فرهاد اثر: الماسخان کندوله ای: تصحیح، مقابله و شرح احوال شاعر میرزا الماس خان کنوله ای» در سال (۱۳۷۳)، «از بیستون تا دالاهو [تحقیق و تفحص در زبان فولکوریک لک و کرد]» (۱۳۷۸)، دکتر جلیل آهنگر نژاد با کتاب «به روزنامه» در سال (۱۳۹۰) دکتر رضا موزونی با گردآوری و انتشار کتاب «ترانه های سرزمین مادری: گذری بر ترانه های عامیانه ی کرمانشاه (ترانه های کار، هوره، مور، بازی و...)» در سال (۱۳۹۲) و «چل تاق چل نیم تاق: پژوهشی، پیرامون چیستان های بومی استان کرمانشاه» (۵۹۳۱) و سایر

حقیقت این است که وجهه شاعری و شاعرانگی دکتر علی سهامی بر فعالیت های پژوهشی اش برتری و جامعیت دارد

شاعران کردی سرابنا بر علاقه و پای بندی به فرهنگ و زبان کردی و لکی و کلهری و... اقدام به گردآوری و شرح و مقابله و تصحیح متون کهن از ادبیات کردی پرداخته و آثاری را منتشر— و به مجموعه ادبیات کردی استان افزوده اند.

روند این کار پژوهش محور بسیار ارزشمند و ماندگار و ارجمند است و معمولاً جوامع مختلف هدف استقبال مناسبی از این نوع کتاب ها به عمل می آورند.

پیشنهاد به علی سهامی

دکتر علی سهامی شاعر و پژوهشگر از ادبیات و تاریخ کوردان کلهر می گوید:

حکمرانی کلهرها بر بغداد در شطرنج عثمانی و صفوی

گفتگو از سمیه حاتمی فرد

در زمینه های شعر و ادبیات کلاسیک، فرهنگ عامه و تاریخ پژوهش هایی انجام داده ام و چاپ و منتشر شده اند که عبارتند از: کجاست مرز عاشقانه جهان (۱۳۸۰) مجموعه غزل انتشارات تیرگان، تهران.

مشها هیر ایرانی (ابوعلی سینا) (۱۳۸۷) انتشارات تیرگان، تهران

بومیانه و عامیانه ها (مقالات کرماشان شناسی) (۱۳۹۰) نشر باغ نی، کرماشان. عارفان مکتب دینور (۱۳۹۰) نشر باغ نی، کرماشان.

در ساعت بلوط (۱۳۹۰) انتشارات فصل پنجم، تهران.

بررسی روابط فردی و مکتبی عرفای دینور با عرفای مکتب بغداد و خراسان (۱۳۹۳) انتشارات مجمع ذخائر اسلامی، قم.

شاعران صخره و بلوط (۱۳۹۷) انتشارات دیباچه، کرماشان.

میلکان خیال (۱۳۹۷) انتشارات دیباچه، کرماشان.

تاریخ به افق مرزبانان کرد (۱۳۹۸) انتشارات دیباچه، کرماشان.

بطن متن (۱۳۹۸) انتشارات دیباچه، کرماشان.

دیپلماسی در شاهنامه (۱۳۹۸) انتشارات فصل پنجم، تهران.

ترجمه کتاب تاریخ به افق مرزبانان کرد توسط محمد مرادی (میژوو به ناسوی سنوور پاریزی کورد) (۱۳۹۹)، انتشارات ماد سنندج.

ماه قوانی مجموعه غزل های عاشقانه (۱۳۹۹) انتشارات فصل پنجم، تهران.

مجموعه غزل دوزبانه کردی و فارسی «سا» (۱۳۹۹)، انتشارات دیباچه، کرماشان.

جمهوری کلمات (۱۴۰۰) مجموعه شعر در قالب سپید، نشر دیباچه، کرماشان.

سطرهایی از ماه، مجموعه شعر، نشر دیباچه، کرماشان (۱۴۰۱).

سالهاست به عنوان شاعر و پژوهشگر در دو جغرافیای زبانی کوردی و فارسی به تلاش و کوشش مشغول هستم. فکر می کنید مهمترین کارتان در عرصه ی زبان و ادبیات کوردی چه بوده است؟

سالهاست علاوه بر کار معلمی، در کتابخانه منزلم با دنیای واژه ها و سطرها سر و کار دارم یا می نویسم یا می خوانم. دقیقا به مثابه یک کشاورز، واژه ها و سطرها را شخم می زنم! حالا تا نهال دوستی کی بر دهد الله و اعلم.

کتاب نقد و بررسی شاعران ایل کلهر از دوره قاجار به بعد تحت عنوان «شاعران صخره و بلوط» از جمله این نهالهاست «عارفان مکتب دینور» و «بومیانه ها و عامیانه ها» از جمله دیگر کارهای پژوهشی ام در حوزه ادبیات کوردی است

ادامه در صفحه بعد

میدانی از کشورهای حوزه شینگن چون آلمان، هلند، بلژیک، فرانسه، سوئیس، ایتالیا، اسلونی، اتریش، جمهوری چک، اسلواکی و مجارستان را داشته ام.

علاوه بر دبیری آموزش و پرورش، از سوابق

حداکثر به چنین موضوعاتی ورود کنید راستش باران جنگ تحمیلی که از سرمان گذشت در سال ۶۸ در رشته دبیری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه رازی (دانشکده تربیت دبیر سنندج و دانشگاه کردستان فعلی)

به سال ۴۹ در گستره ی تپه ماهورهای گرمسیری عشایر کلهر در گیلانغرب پدیدار شدم. تا چشم به پیشینه ی دوران کودکی می گشایم رمه ها و دره ها و بره ها و کلماتی شبیه رسولان شبان پیشه خاطراتم را لبریز می کند

تحصیل و تدریس تان در دانشگاه های کرماشان بگوئید از سال ۸۰ تاکنون رحل اقامت در شهر کرماشان انداخته ام و علاوه بر تدریس در آموزش و پرورش و سرگروه معلمان ادبیات فارسی استان، در دانشگاه های فرهنگیان،

پذیرفته شدم و در همین دانشگاه بود که در یچه شعر و شاعری به روی ام باز شد. بعد از پایان دوره کارشناسی سال ۷۲ در منطقه گاوور گیلان غرب دبیر ادبیات دانش آموزان آن دیار شدم و همزمان در دوره کارشناسی ارشد مشغول تحصیل بودم و موضوع رساله ام را نقد

کتاب نقد و بررسی شاعران ایل کلهر از دوره قاجار به بعد تحت عنوان «شاعران صخره و بلوط» از جمله این نهالهاست «عارفان مکتب دینور» و «بومیانه ها و عامیانه ها» از جمله دیگر کارهای پژوهشی ام در حوزه ادبیات کوردی است

آزاد، پیام نور و دانشگاه رازی کرماشان فعالیت آموزشی و تدریس داشته ام.

از سال ۸۶ تا ۹۰ دانشجوی دوره دکتری شرق شناسی با گرایش ایران در دانشگاه ایروان ارمنستان شاگرد پرفسور گارنیک آساطوریان (ایران شناس معروف) بوده ام و تا حدودی با دنیای تاریخ و فرهنگ ادبیات عامیانه ی ایران آشنا شدم.

علاوه بر دکترای ایران شناسی در سال ۹۳ در دوره دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه رازی کرماشان پذیرفته شدم و در سال ۹۶ با موضوع رساله دیپلماسی در شاهنامه فردوسی با معدل بالا ورتبه نخست، پیش از موعد مقرر دکترای دریافت کردم.

کم نیستند آنهایی که با آثار و کتابهایتان در حوزه های ادبی و تاریخی آشنا هستند. اما برای آشنایی مخاطبان جدید، آثار پژوهشی و ذوقی تان (کتابهایتان) را معرفی کنید

و بررسی شاعران ایل کلهر در دوره قاجار انتخاب کردم. از سال ۷۶ تا ۸۰ در شهر گیلان غرب به تدریس دانش آموزان مدارس و دانشجویان دانشگاه پیام نور آن شهرستان پرداختم در همین سالها علاوه بر سرودن شعر فارسی و کوردی و تشکیل انجمن ادبی به فیلمنامه نویسی هم توجه کردم و حاصلش تهیه و ساخت فیلم (تاتی زینو) یا (آواز باد) به کارگردانی مرحوم صحبت الهه خدایاری و پخش آن از شبکه زاگرس کرماشان بوده است؛ درونمایه و محتوای این فیلم مشکلات پس از جنگ مردم شهر گیلانغرب است.

در سال ۸۹ به عنوان معلم نمونه کشوری انتخاب شدم. در مهر ماه سال ۹۱ پس از قبولی در آزمون اعزام به خارج معلمان از طرف وزارت آموزش و پرورش به عنوان دبیر به شهر ورشو لهستان رفتم و به مدت دو سال در آنجا تدریس کرده ام و تجربه ی باز دید عینی و ملاحظه

سمیه حاتمی فرد: در جامعه فرهنگی ما، این یک سنت است که شاعران و نویسندگان، تنها بازیگران حقیقی صحنه ی یک هنر نباشند و به ضرورت در دو یا چند حوزه به فعالیت های مهم و مؤثر مشغول باشند. در کرماشان کم نیستند کسانی که تمایل به پژوهش در آثار تاریخی دارند و در این حوزه پژوهش هایی را منتشر کرده اند. دکتر علی سهامی شاعر و ادیب نام آشنای این دیار تاریخی نیز با توجه به پیوندهای عمیقی که بین ادبیات و تاریخ وجود دارد، دست به کارهایی تحقیقی هم زده و آثاری قابل توجه را منتشر نموده که یکی از مهمترین آنها «تاریخ به افق مرزبانان کورد» است.

این اثر از ویژگی هایی همچون: شیوایی متن نوشتاری، توان قلمی نویسنده، منابع و مآخذ مستند و... برخوردار است و به نوعی برگی معتبر از شناسنامه ی جغرافیای تاریخی کرماشان در عهد صفویه به شمار می آید. از دیگر سوا ی شاعر خوش قریحه در وادی شعر کوردی کارهای موفقی خلق کرده که از حیث توجه به اسلوب ضروری شعر، پالوده تر از آثار بسیاری از شاعرانی است که امروزه برای اهل فرهنگ، نام آشنا هستند. با دکتر سهامی گفتگویی داشته ایم که هم از ادبیات کوردی بگوید و هم از ماحصل پژوهش های تاریخی اش. این گفتگوی خواندنی، پیش روی شماست:

به سال ۴۹ در گستره ی تپه ماهورهای گرمسیری عشایر کلهر در گیلانغرب پدیدار شدم. تا چشم به پیشینه ی دوران کودکی می گشایم رمه ها و دره ها و بره ها و کلماتی شبیه رسولان شبان پیشه خاطراتم را لبریز می کند گویی پدر بزرگ پدری ام شبان پیشگی و کوچ جنب و جوش سیاه چادر نشینی را بر سکون و بکجانشینی زندگی روستایی و کشاورزی ترجیح داده است و پدر نیز تا حدودی دنباله رو همان راه نیاکانی و گوشه چشمی به زمین های کشاورزی دشت های سه ی نه یاز و روستای علیرضانندی دارد و سپس به خاطر امر تعلیم و تربیت و آموزش مدرسه ای فرزندان، گوسفندان را به ناگزیر به گله دارها می سپارد و در شهر اسلام آباد غرب ساکن می شود و کنش پذیر فرهنگ شهری می شود که پیش از آن آزادی اش را در آنجا بدست نیابوده بود؛ به عنوان کارگر کارخانه قند همان شهر ایفای نقش می کند و این گونه کودکی ها و خاطرات پیش دبستانی من در های و هوی بره ها و دره ها گم شد و دوران تحصیلی ابتدایی ام را در اسلام آباد غرب گذراندم و جنگ تحمیلی و بمباران شهرها و... دفتر مشق و نقاشی ام را به رنگ دلهره و اضطراب و آژیر خطر و وضعیت زرد در آورد.

از کار و فعالیت های شغلی تان تا از دغدغه های هنری تان مطالب ناگفته ی بسیاری هست که شاید بتواند چراغی بر راه نوجویان باشد. در

دکتر علی سهامی شاعر و پژوهشگر از ادبیات و تاریخ کوردان کلهر می‌گوید:

ادبیات کوردی از خودشیفتگان فضای مجازی گذر خواهد کرد

نهایت به سود همگرایی فرهنگ ملی و انسجام و وحدت اقوام ایرانی به پیش می‌رود. یکی از عناصر هویتی هر قومی، گذشته تاریخی و پیشینه‌ی فرهنگی اش است که مردمان با شناخت و به مدد آن، می‌تواند از اشتباهات و رخدادها عبرت بگیرند و گذشته را چونان چراغی فراراه آینده قرار دهند. اجازه بدهید علل و انگیزه‌های تالیف کتاب «تاریخ به افق مرزبانان کورد» را از شما بپرسم!

ببینید! کار این کتاب در حقیقت روشن کردن گوشه‌ای از پیشینه مردمان دیار زاگرس در عصر صفویه و تقابل آنها با عثمانی بوده است. در واقع در این کتاب می‌خواهم بگویم هر چند در دوران حکمرانی صفویان بر ایران - که بیش از دو بیست سال بوده - و باعث شده ایرانیان هویت تازه‌ای پیدا کنند و کشور مستقلی با مرزهای جغرافیایی سیاسی به وجود آورند که تا امروز کم و بیش، به ویژه در مناطق غربی همان مرزها باقی مانده است؛ اما در شکل گیری ایران با مرزهای مستقل، کوردهای نواحی غربی ایران به ویژه ایلات کلهر و زنگنه در کنار قزلباشان صفویه نقش بسزایی داشته‌اند.

علاوه بر حفظ مرزهای غربی و فرمانروایی کوردهای کلهر بر شهر بغداد به عنوان یک شهر ایرانی توسط ذالفقار خان کلهر در دوره شاه طهماسب صفوی، مرزهای شمال شرقی ایران نیز از جمله باز پس گیری شهرهای خراسان و هرات از تصرف ازبکها، به عهده‌ی کوردهای کلهر و زنگنه به فرماندهی شیخ علیخان زنگنه بوده است. چه جالب! منابع معتبری هم برای این ادعا دارند!

این ادعا نیست! یک واقعیت تاریخی است. این موضوع در کتابها و منابع دسته اول، از جمله: روضه الصفویه، تاریخ عالم آرای عباسی، تذکره الملوک میرزا سمیعا، خلاصه التواریخ قاضی احمد قمی، تاریخ عباسی، شرف نامه امیرشرف خان بدلیسی، تاریخ جهان آرای عباسی وحید قزوینی و... که در دوران صفویه نوشته شده‌اند، به طور مفصل آمده و به نوعی گواه بر این امر است.

مشورتا قبل از آنکه به بحث‌هایی راجع به مرادها و ارتباطات سیاسی عصر صفوی با عینک کوردی بپردازیم، به اختصار از تبارنامه‌ی کوردان کلهر بگویید!

نکته خوبی است. ببینید! امیرشرف خان بدلیسی کلهرها را به سه شاخه تقسیم بندی می‌کند و دودمان آنها را به گودرز پسر گیو در اساطیر ایرانی می‌رساند: امرا و حکام کلهر منحصرند به سه شعبه و نسب خود را به گودرز بن گیو می‌رسانند و گیو در زمان سلاطین کیان والی شهر بابل بود که به کوفه اشتهار دارد. و از او هم نام پسرگیو وجود آمد که حسب الحکم بهمن کیانی لشکر به شام و بیت المقدس و مصر کشیده خرابی و قتل بسیار نمود... مورخان بخت النصر از او تعبیر کرده‌اند. آخر بخت النصر قدم بر سریر سلطنت نهاد از آن تاریخ حکومت آن دیار در دست اولاد ایشان است. همین چند جمله شاید در این مجال کفایت کند.

ادامه در صفحه بعد

دمنه، سیاست نامه خواجه نظام الملک و شاهنامه فردوسی و... در طول دوره‌های تحصیلی از کارشناسی تا دکتری دم‌ساز بوده و با این گونه متون در آزمونه‌های پایانی هر نیمسال دست و پنجه

علاوه بر حفظ مرزهای غربی و فرمانروایی کوردهای کلهر بر شهر بغداد به عنوان یک شهر ایرانی توسط ذالفقار خان کلهر در دوره شاه طهماسب صفوی، مرزهای شمال شرقی ایران نیز از جمله باز پس گیری شهرهای خراسان و هرات از تصرف ازبکها، به عهده‌ی کوردهای کلهر و زنگنه به فرماندهی شیخ علیخان زنگنه بوده است.

اولین بار ترجمه غزل کوردی را با همان وزن و قافیه به فارسی ترجمه کرده‌ام که تعداد اوزان و استفاده از اوزان عروضی کم کاربرد از ویژگی‌های متمایز مجموعه غزل «سا» است که توسط خود شاعر

انجام شده است قبل از «سا» چه آثار کوردی خاصی از شما به بازار نشر ورود کرده است؟ مشتاقیم بیشتر در این باره بشنویم. قبل از مجموعه شعر کوردی «سا» مجموعه «میلکان خیال» را چاپ کردم که شامل سیاه مشق‌های اولیه‌ام است که نمونه‌ای از آن غزل «پنجه شمشال» است که آقای مصطفی اسدزاده آن را با آواز خوانده است. همان طوری که می‌دانید در طول دو دهه از حیات تازه‌ی ادبیات کوردی در کرمانشاه و ایلام کتاب‌های بسیاری منتشر شده است. آیا می‌توان چنین جریانی را ناجی زبان و فرهنگ این دیار دانست؟ در سطرهای دنیای رسانه‌های مجازی به نظر من هنوز می‌توان چاپ کتاب را اصل ترین و نابترین روش نشر و گسترش فرهنگ بشری دانست. سال‌هاست جامعه فرهنگی کرمانشاه شمارا با آثاری ادبی می‌شناسند. علت ورودتان به دنیای تاریخ آن هم تاریخ جغرافیای زندگی تان چه بود؟ خوشحالم که با پرسش خوبی آغاز کردید. واقعیت را بخواهید، ماهیت ادبیات گسترده تر از آن است که به عنوان یک رشته دانشگاهی به آن نگاه کنیم. بنابراین برای یک شاعر یا هر اهل قلمی، شناخت اجمالی بر متون و میراث مکتوب سرزمینش که جزئی از هویت و پیشینه فرهنگی اوست، بایسته و ضروری به نظر می‌رسد.

به همین خاطر بخت و اقبال با من یار بوده که دوران تحصیلی متوسطه و دانشگاهی‌ام باز خوانی متون گردنکشان نظم و نثر تاریخ ادبیات ایران باشد؛ یعنی در کنار واحدهای درسی سعدی، مولانا، حافظ و صائب و... با کتب و منابع دسته اول تاریخی مثل: تاریخ طبری، بلعمی، تاریخ بیهقی، تاریخ جهانگشای جوینی، تاریخ و صاف و دره نادری و همچنین سیاست نامه‌ها از جمله: کلیله و

در همین راستا فکر می‌کنید مهمترین وظیفه کوشندگان عرصه زبان کوردی در این دیار تاریخی چه چیزهایی است؟

ادبیات کوردی در کرمانشاه بکر و دست نخورده است و جای کنکاش و تحقیق فراوان دارد. پیشینه تاریخی، هویتی، فرهنگی و سیاسی و اسطوره‌ها و باورهای مردمان این دیار کمتر مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. بنا بر این رسالت اهل قلم به ویژه پژوهشگران و شاعران برای ثبت و ضبط بخشی از فرهنگ این کهن دیار، بر کسی پوشیده نیست؛ هر چقدر اهل قلم به باز تولید شعر و داستان و خلاقیت‌های زبانی بپردازند، در واقع بر غنای فرهنگ این دیار افزوده‌اند.

چه راهکارهایی را برای توجه به زبان و فرهنگ کوردی مهم می‌دانید؟ تشکیل فرهنگستان زبان و ادبیات کوردی اولین راهکارها و پیشنهاد من است. دودیکر تلاش برای واکاوی خاستگاه زبان ایرانی به ویژه از دوره ساسانی و بازمانده این زبان در میان کوردهای کلهر و شهرستان‌های مناطق کرمانشاه و احیای «ادبیات فهلوی» در نواحی جبال...

به عنوان یک شاعر مطرح در گویش کلهری از زبان کوردی کدام چالش‌ها را پیش روی شاعران و نویسندگان می‌بینید؟

شاعری و نویسندگی علاوه بر اینکه هنر و استعداد ذاتی نیاز دارد؛ در کنار تسلط بر قواعد و شگردهای هنری زبان از جمله عروض و آرایه‌ها و تقویت بارمعنایی و محتوایی زبان ضرورت دارد. به نظر من ضعف عروضی و عدم شناخت هنر شعری و سطحی نگری اندیشگانی از بزرگترین چالش‌های شعر کوردی معاصر است

به عنوان یک دانشگاهی اهل پژوهش، تحقیقی در باره‌ی تاریخ ادبیات کوردی کلهری داشته‌اید. اگر بخواهید با نگاهی قیاسگر گذشته و حال این ادبیات را بررسی کنید، چه نکات مهمی را قابل بیان می‌دانید؟

در حوزه تولید شعر و نویسندگی حداقل از دوره قاجار به بعد در همین استان کرمانشاه، شاعران و نویسندگانی بوده‌اند که در سطح ملی از سرآمدان بوده‌اند از جمله: حسینقلی خان سلطانی کلهر از شاعران بنام و قصیده سرای قاجاری ست که نامش در تذکره‌های معتبری چون مجمع الفصحاء رضاقلی خان هدایت است. میرزا محمد باقر خسروی نیز بنیانگذار اولین رمان تاریخی در ایران نیز کرمانشاهی است. انتظار می‌رود که شاعران امروزین این دیار، در عرصه فعالیت ادبی چونان پیشینیان بر تراز ادبیات ایران و جهان بدرخشند. امروز در حوزه نقد ادبی در میان شاعران ادبیات کلهری کتاب‌های خوبی چاپ شده است از جمله کتاب «ریه‌گهی کاوه».

آخرین مجموعه شعر کوردی تان به نام «سا» مدتی است به کتابخانه‌ی ادبیات کوردی آمده است. این کتاب را از حیث محتوا و قالب برای مخاطبان معرفی بفرمایید.

کتاب «سا» اولین مجموعه غزل دوزبانه من است که در آن سعی کرده‌ام مخاطب را با روایت جدیدی در زبان و محتوای و تکنیک‌ها و شگردهای تازه روبرو نمایم. جالب است که برای

سرویس
کوردی

می دانم که شما را با یک سوال کلی روبرو می کنم اما خوب است که اوضاع و احوال سیاسی ایل کلهر در عصر صفویه را برای مخاطبان صدای آزادی

تشریح کنید

در کتاب تاریخ به افق مرزبانان کورد آورده ام. در این دوره، هیچ یک از منابع تاریخی ذکری از کرمانشاه به میان نمی آورند و تحولات این منطقه را بایستی با توجه به جغرافیای ایل کلهر، پیگیری کرد چرا که در منابع این منطقه با عنوان «الوس کلهر» (الوس به معنی طایفه، رعایا و مردم مطیع تحت امر خان یا پادشاه) یاد شده است و ایل کلهر بنا بر استناد منابع در منطقه کرمانشاه سکونت داشته اند.

رربورن نویسنده کتاب نظام ایالات در دوره صفویه در مورد عدم ذکر نامجای کرمانشاه و جایگزینی نام حاکم نشین کلهر بر آن منطقه چنین می نویسد:

«سرزمینی که بین ایالات کردستان، لرستان و همدان واقع است. کرمانشاهان نامیده می شود. به ندرت در مآخذ ما ذکری به میان می آید. از ابتدای دوره سلطنت شاه تهماسب اول (۹۸۴-۹۳۰ ه. ق.) / ۱۵۷۶-۱۵۲۴ م.) وقایع نامه ها بر حسب موقع از حاکم کوردهای کلهر سخن می گویند عشایر کلهر بین کرمانشاهان و مرز ایران ساکن بودند. گویا در ابتدای امر نفوذ ایران در آن ها اندک بوده است. ضمن وقایع سال (۹۵۰ ه. ق.) مآخذ چنین می گویند که گروهی برای تنبیه عشایر کلهر که همواره باغی بودند فرستاده شد.

ما فقط در زمان شاه اسماعیل دوم (۹۸۵ ه. ق.) / ۱۵۷۷ م.) است که به وضوح به نام حاکم کرمانشاهان برمی-خوریم. در این مورد خاص مانند ادوار بعد، از کرمانشاهان اغلب به نام سنقر و دینور یاد می شود. عشایر کلهر حداکثر از زمان شاه صفی (۱۰۵۲-۱۰۳۸ ه. ق.) تحت نظر حاکم سنقر و کرمانشاهان قرار گرفتند. و حاکم سنقر و کرمانشاهان از همان هنگام تا قرن یازدهم ه. ق. بر ابر قرن هفدهم م. همواره از اتباع قبیله زنگنه بوده است. بعد از اینکه شیخ علیخان زنگنه به مقام وزیر اعظم رسید نمایندگان خود را همواره به سوی حاکم نشین کلهر گسیل می داشت. اما این حاکم نشین مطابق اظهار نظر مولف تذکره الملوک به هیچ بیگربگی وابستگی نداشت و خود نیز بیگربگی نبود.

در دوره مورد پژوهش تان آیا نام کرمانشاه به عنوان یک شهر مطرح بوده است؟

در تاریخ جهان آرای عباسی از ایالت کلهر به جای کرمانشاه نام برده شده است. میرزا محمدطاهر وحید قزوینی (۱۰۱۴-۱۱۱۲ ه. ق.) ضمن معرفی اولین امیرآخور باشیان در زمان شاه صفی از علی بیگ زنگنه مشهور به عالی بالی نام می برد. شاهرخ سلطان، شیخعلی بیگ (شیخ علیخان) و نجفقلی بیگ از فرزندان عالی بالی هستند که علاوه بر این که به مقام امیرآخوری شاهی می رسند حاکم ایالت کلهر و دینور و سنقر نیز هستند.

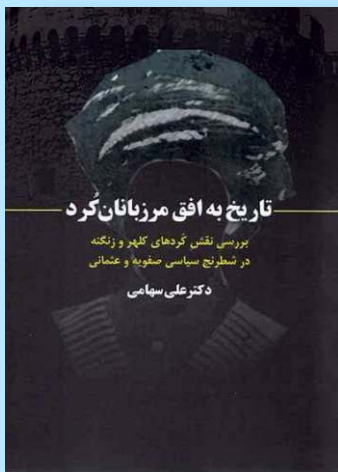
این مؤلف دوره صفویه مثل اغلب تاریخ نویسان آن روزگار از سرزمین کرمانشاه یا کرمانشاهان نام نمی برد و آن را ایالت کلهر ذکر می کند. «اول علی بیگ زنگنه مشهور به علی بالی در طریق سپاهیگری زحمت بسیار کشیده، شاهرخ سلطان، ولد او بعد از او امیرآخور باشی شد و بعد از آن به ایالت کلهر و دینور و سنقر و آن حدود ترقی نموده، به اجل طبیعی فوت شد و بعد از ایالت او، شیخ علی بیگ برادر او امیرآخور

باشی و بعد از فوت او حاکم محال مزبور گردید. نجفقلی بیگ برادر دیگر او امیرآخور باشی و تا آخر زمان آن حضرت (شاه صفی) به خدمت مزبور سرافراز بود.»

به تقابل کوردهای کلهر و عثمانی اشاره داشتید. مشتاقم کمی بیشتر به این موضوع پرداخته شود!

بله سوزی خوبی برای بحث است. ببینید! همانطور که گفته شد، در این پژوهش نخستین بارقه حضور سیاسی کوردان کلهر دیار کرمانشاه برای مرز داری و حفظ استقلال ارضی ایران در مقابل عثمانی نشان داده شده که مربوط به فرمانروایی آنها از جمله: ذوالفقار خان کلهر بر شهر بغداد تا سال ۹۳۵ بوده است. باز هم می توان اضافه کرد: به استناد کتاب شرف نامه بدلیسی که در سال ۱۰۰۵ نوشته شده، حاکمیت سیاسی کلهرها در دوره شاه اسماعیل یکم با غیب الله بیگ کلهر در منطقه پلنگان نزدیک شهر کامیاران بوده است. مولف شرفنامه به از دواج شاه طهماسب با دختر محمد بن غیب الله بیگ کلهر نیز اشاره دارد.

آیا بین حاکمان کلهر و شاهان صفویه اتفاقات خاصی افتاده است؟

پادشاه صفوی یا همان شاه عباس اول که ایران در میان دو دشمن عثمانی و ازبک گرفتار شده بود، به ناگزیر طبق قرارداد ۹۹۹ مناطق غرب ایران از جمله: کرمانشاه و مابقی سرزمین کلهرها به عثمانی واگذار می گردد که پس از موفقیت این پادشاه در سر کوبی ازبکها، طی اقدامات و جنگهایی در دشمنیهای ماددشت و ذهاب مناطق غربی را دوباره از عثمانی پس گرفته می شود. ناگفته نماند امرای کلهر در اوضاع و احوال جنگ میان صفوی و عثمانی در زمان شاه عباس اول، نظر واگرایانه و تمایل و همدلی با عثمانی نداشته، ولی اندکی درد سر برای شاه صفوی داشته اند. نافرمانی و سر پیچی «میر عمر کلهر» از جمله ی این دردسرها بوده که ملا جلال الدین منجم در کتاب تاریخ عباسی یا روزنامه ملا جلال به این موضوع اشاره کرده و شاه عباس اول با فرستادن سپاهییانی به فرماندهی الله وردیخان موفق به سر کوبی میر عمر کلهر شده است.

کمی هم از نقش «زنگنه» در عصر صفوی بگویند. گویا شیخ علیخان کورد زنگنه و برخی از اقوام وی در سالهایی از عصر حکومت صفویه نقش پررنگی داشته اند.

بله همین طور است. در دوره ششمین پادشاه صفوی

کار کتاب تاریخ به افق مرزبانان کورد در حقیقت روشن کردن گوشه ای از پیشینه مردمان دیار زاگرس در عصر صفویه و تقابل آنها با عثمانی بوده است.

با شاه صفی به ماجرای شورش خان احمد خان از امرای کورد اردلان و سر کوب خانزاده خانم کلهر توسط احمد خان اشاره شده است. اما در زمان هفتمین فرمانروای صفوی، شاه عباس دوم، شیخ علیخان زنگنه به رتق و فتق کوردان ایل کلهر و زنگنه می پردازد. شیخ علیخان در زمان شاه عباس دوم حاکم کرمانشاه بوده و در مقام فرمانده و جنگسالار صفوی به همراه کوردان کلهر و زنگنه برای جنگ با ازبکان روانه خراسان می شود. یکی دیگر از اقدامات شیخ علیخان این بوده که با کمک کوردهای کلهر و زنگنه مانع رفتن سلیمان خان اردلان به خاک عثمانی شده است.

در زمان هشتمین پادشاه صفوی، یعنی شاه سلیمان، با حضور پررنگ کوردهای زنگنه و افزونی نفوذ آنها در نزد شاهان صفوی روبرو هستیم که با صدر اعظمی و نخست وزیر شیخ علیخان زنگنه در عصر شاه سلیمان به اوج خود می رسد. در همین زمان نقش کوردهای زاگرس نشین کرمانشاه در شطرنج سیاسی صفویان بیشتر می شود و شیخ علیخان در واقع پادشاه هزینه کرد و ریختن خون کوردهای کلهر و زنگنه را در سراسر مرزهای ایران، آن هم در میان آن هم جنگسالار قزلباش و طوایف ترکمان، به همراه

دکتر علی سهامی شاعر و پژوهشگر از ادبیات و تاریخ کوردان کلهر می گوید:

ذوالفقار خان کلهر در سال ۹۳۵ بر بغداد حکمرانی کرد

کیاست و سیاست با رسیدن به مقام صدر اعظمی صفویان دریافت می کند.

کمپفر آلمانی، سانسون و شاردن فرانسوی در سفرنامه های خود در مورد توانمندی شیخ علیخان زنگنه مطالبی نوشته اند. شیخ علیخان زنگنه همچنین به شعر و ادبیات علاقمند بوده و بنا به گفته میرزا محمد طاهر نصر آبادی صاحب تذکره نصر آبادی که در دوره شاه سلیمان نوشته شده، شرح حال شیخ علیخان و برادر بزرگترش نجف قلی خان را در فصل اشعار پادشاه و پادشاه زادگان و امرا و خوانین آورده است. میرزا نوا، نادر، میرم بیگ از شاعران سبک هندی سرای دربار شیخ علیخان بوده اند و در زمان نهمین یا آخرین پادشاه صفویه یعنی شاه سلطان حسین، شاهقلی خان زنگنه فرزند شیخ علیخان به مقام وزیری صفویان می رسد و پس از شاهقلی، داماد وی، فتحعلیخان، جانشین وزارت پدرنش می گردد.

می خواهم از شخصیتی بیرسم که در ابتدای این گفتگو نامش برده شد: ذوالفقار خان کلهر! این شخصیت را بیشتر معرفی کنید!

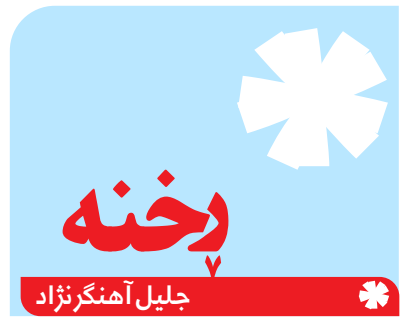
خب! اشاره شد به اینکه ذوالفقار خان کلهر در سال ۹۳۵ بر بغداد حکمرانی می کند و پس از پیروزی و برگشت شاه طهماسب از جنگ با ازبکها سر کوب می شود. این شخصیت کیست و چگونه به پشتیبانی کوردان کلهر بر شهر بغداد تسلط می یابد، از لابلای متون تاریخی به ویژه خلاصه التواریخ و تاریخ ایلچی، چنین بر می آید که رهبری کوردهای کلهر قبل از ابراهیم خان و ذوالفقار خان بدست «چوهر سلطان کلهر» بوده است و اما این ذوالفقار خان کلهر، پسر نخودالسلطان و نوهی پسر «گلای بیگ» بوده که این گلای بیگ از بزرگان دربار یعقوب پسر-اوزن حسین آق قویونلو در منطقه دیار بکر بوده و فرزندان به نامهای امیرخان، قایتمس و ابراهیم خان و نخود السلطان داشته است.

زمانی که ابراهیم خان والی شهر بغداد است، در فصل تابستان برای هواخوری به بیلاقات ماددشت می آید، در همین زمان ذوالفقار خان با گروهی از سواران کلهر بر اردوی ابراهیم خان می تازد و پس از کشتن عمومی خویش، شهر بغداد را به تصرف خود در می آورد و سپس شاه طهماسب چون مدتی با محاصره بغداد نمی تواند در این شهر رخنه کند با تطمیع و وعدهی حکومت محلی به یکی از عموزادگان ذوالفقار خان به نام علی بیگ ذوالفقار کش، شعله ی حیات این حاکم کلهر نژاد را خاموش می کند و پس کشته شدن ذوالفقار خان، شاه طهماسب اختیار حاکمیتی و اداره کلهرها را به شرف الدین اوغلی واگذار می کند.

حالا به عنوان آخرین سوال، به فضای دیگری برویم: آیا فضای سوشال مدیا توانسته است، نوعی فاخر از تولیدات ذوقی زبان کوردی را به جامعه هدف بشناساند؟ اگر نه! چه رویکردهایی را بهتر و مؤثرتر می دانید؟

این پرسش وقت بیشتری را می طلبد و الزاماً به عنوان یک موضوع کلان می تواند بحث و گفتگوهای بسیاری را به ناچار در عصر اطلاع رسانی ابرسانه ای، خیلی از ناچیزها چیز می شوند و برعکس که نشانگر قدرت افسونگری رسانه های مجازی ست اما عقل های هنوز به نکیبت نرسیده به گمانم می توانند از چنبره افسون خودشیفتگان فضای مجازی گذر کنند و اقیانوس حقیقت را از زیر کف های فرا گرفته ی جهان کشف کنند.

منمونه که در این گفتگوشرکت کردید.

جلیل آهنگر نژاد

سرویس
کوردی

نگاهی به مجموعه شعر کوردی سا اثر علی سهامی

دوگانه‌ی چالش و انگیزش

انسانی امروز:

«هر کوول ناسزاکار له ئ بیون وه سانه عاسم له ئ بیستونه عاجز له ئ تاق وه سانه عاسم نوورم وه دار و بنجگ نوورم وه کور و کوچجگ تاکر خودایل بۆچگ له ئره وسانه عاسم رووژی ساز و بلووری گه پ دا ئرا گولووری وهت: له ئ دهس په سه یل و گورگ شوانه عاسم یه ئ شه و یه ئ سان گه ورا له وه درون غه ربه و وهت: له ئ وسان ناوچه فته و چه مانه عاسم...» اما همین اشرف آکادمیک، گاه باعث می شود که توجه شاعر به جای شناور شدن در جوشش چشمه های روشن شعری، به کارهای روساختی و «جلوه های دانشی» جلب شود و مخاطب، خود را میان «شعر شاعر» و «فضل شاعر» گم شده ببیند. در اینجاست که خواننده از آن فرازهای شیوا به فرودهایی سنگلاخین پرتاب شود.

ارجاعات اسطوره ای تاریخی، می تواند یکی از لایه های قابل تأمل سفیدی های متن کتاب «سا» باشد. همین جاست که بین او و مخاطب عامی شعر، فاصله می افتد. این اولین چالش مخاطب عام و دفتر شعر علی سهامی است. آیا او در ایجاد چنین فضایی عامدانه مخاطبان را به دو دسته تقسیم کرده و تنها مخاطبان خاص را اجازه ی ورود داده است؟

بدون شک کار هر هنرمندی ارتقای سقف آسمان ذهن مخاطب است. اگر چنین نباشد، هنر هرگز به کام آدمی نخواهد بود. هنرمند واقعی کسی است که در چنین میدانی، بتواند با ایجاد همزمان چالش و انگیزش، دست مخاطب را بگیرد و چندین پله بالا بکشد. وقتی اثری شیرین و دلخواه با مخاطب ارتباطی ذهنی ایجاد نماید، برایش گران نخواهد بود که با چنین انگیزشی به سراغ دانسته های جدید و کشف های شیرین برود. اینجاست که کار شاعر و هنرمند، دشوار تر خواهد بود.

در این مجموعه، غزل ها عموماً در یک سطح هستند و با «ابر غزل» روبرو نمی شویم. از نگاه عاشقانه ی محض، خبری نیست. اگر نسیم عشق در این کتاب می وزد، بیش از هر چیز، چاشنی یک رویداد حسی اجتماعی است. تنوع اوزان عروضی و تسلط شاعر بر آن، به سازه های تولیدی استحکام بخشیده است.

بهره گیری از تکنیک های روزآمد و غنای فکری، مجموعه شعر «سا» را به عنوان یک اثر موفق و صدایی تازه به مشتاقان ادبیات کلاسیک کوردی معرفی کرده است.

کتابی که برآستی «سایه ی شخصیتی» علی سهامی هم هست، اگر در میان فضای مه آلود فرهنگی امروز «درست» شناسانده شود، می تواند در جنبه های الگویی موفق برای نوجویان شعر کلاسیک کوردی باشد.

داله گیزانه و له ش و لار بریده و له پسا داس مهر گه و له بنا هه دره و پیر و جوان هه له ئه و بانه وهره و خوار بریده و له پسا

له ئ گلار یژه که سه فکر په ل و چۆزه نیه ته وهر دهر باوه ر شه و دار بریده و له پسا» چگونگی به کارگیری ردیف در شعر کلاسیک، یکی از آوردگاه هایی است که می تواند نمایی آشکار از قدرت تسلط شاعر باشد. این اتفاق

در برخی از برگ های این دفتر، در روساخت و زیر ساخت، سهامی را یک شورشی محتاط می بینیم. شاعری که از نظام سلطه ی شعری پیرامون به طور محسوس می خواهد عدول کند و برخی از هنجارهای عادت شده را می شکند.

در شعر کردی کمتر افتاده است. در بسیاری از غزل های این دفتر می توانیم چنین هنر نمایی ویژه ای را از شاعر «سا» ببینیم.

در برخی از برگ های این دفتر، در روساخت و زیر ساخت، سهامی را یک شورشی محتاط می بینیم. شاعری که از نظام سلطه ی شعری پیرامون به طور محسوس می خواهد عدول کند و برخی از هنجارهای عادت شده را می شکند. اشرف بر دانش های ادبی، اسطوره و ... به او این توان را داده است که به درستی از داده های ذهنی استفاده نماید.

او در غزلی خود را هر کول می نامد. نام آورترین قهرمان اسطوره ای یونان باستان که مجسمه او ذهن مخاطب را به کرمانشان و بیستونش می کشاند. هر کولی که از سنگ شدن عاجز است. شاعر اعلامیه ی بلندبالای اعلام انز چارش را در این شعر فریاد می کند: از خدایان کوچک عاجز است و بسیار دیگر ... این شعر نمادین، برآستی اعلام برآنت است از هر درد جامعه ی

این ساختار یعنی خیال و زبان و موسیقی است. کتاب با «درد» آغاز می شود. همان گونه که شاملو می گوید: «کوه با نخستین

بهره گیری از تکنیک های روزآمد و غنای فکری، مجموعه شعر «سا» را به عنوان یک اثر موفق و صدایی تازه به مشتاقان ادبیات کلاسیک کوردی معرفی کرده است. کتابی که برآستی «سایه ی شخصیتی» علی سهامی هم هست، اگر در میان فضای مه آلود فرهنگی امروز «درست» شناسانده شود، می تواند در جنبه های الگویی موفق برای نوجویان شعر کلاسیک کوردی باشد.

سنگ ها آغاز می شود و انسان با نخستین درد. همان کهن الگویی که در متون دینی و ادبی مشرق زمینی، جاری و ساری است و اگر آخرین غزل کتاب را (که از بافت کلی مجموعه شعر جداست) به حساب نیاوریم، کتاب با تب و تقاضای باران به پایان می رسد. آیا می توان

چنین اتفاقی را در همان «سایه ی یونگی شاعر دید؟ پاسخش را به مخاطبانی واگذار می کنم که چنین کتابی را خوانده باشند.

در همان غزل اول، گزاره های پیاپی خبری-تخیلی، مخاطب را با چالشی ذهنی روبرو می کند: درد می بارد و... / لاشخورها آسمان را گرفته اند دنبال لاشه های مرگ می گردند... / داس مرگ در کار است و پیر و جوان را نمی شناسد... / زمستانی نمادین همه جا را دربر گرفته و...

این شروع، نشان از آشنایی شاعر با چگونگی روبرو شدن با مخاطب دارد و از سوی دیگر در همین ابتدا شورش شاعری را می بینیم که گزارشی تکان دهنده را از یک مرداب به نام زندگی ارائه می کند. در یک نگاه روساختی، شاعر با آوردن ردیفی تازه در این شعر در همین ابتدا اعلام می کند که می خواهد متفاوت باشد:

«درد نامه رد له بیمار بریده و له پسا

اگر این باور «یونگ» را بپذیریم که «سایه»، خیمه گاه خلایق انسان است، «اگر «سا» را همان «سایه» در زبان

فارسی بدانیم، می توانیم چنین درجه ای را بر مجموعه شعر کوردی «سا» اثر علی سهامی بکشاییم: کم نیستند روانشناسانی که سایه را بُعد ناخودآگاه انسان می دانند و معتقدند که هر انسانی یک سایه دارد. این سایه که ناخودآگاه یا به نوعی آن را «سوپراگو» هم می توانیم بخوانیم، هر گاه جامه ی هنر می پوشد، می تواند رنگ و بوی ویژه ای به خود بگیرد. بویژه آنکه با زبان فرامعبار «شعر» با آن روبرو شویم.

کتاب «سا» از همان روزهای آغازین سال ۱۴۰۰ خورشیدی به اهتمام نشر دیپاچه در اختیار دوستداران فرهنگ و هنر کوردی قرار گرفته است. سی و سه غزل شاعر بر برگ برگ «سا» نقش بسته و هر برگی دنیایی بروی مخاطبش باز می کند که آفریننده اش می خواهد پر از صدای تازه باشد. حتی اگر این صدای رعدآسا تا دور دست نرسد و تنها هوای جهان جماعتی نوجو را بارانی کند.

ذکر این نکته خالی از لطف نیست که اگر چه شعر کوردی در سپهر فرهنگی کرمانشان معاصر، توانسته است نام ها و نشان هایی قابل اعتنا را ثبت نماید، اما در حقیقت به آن جایگاهی که شایسته ی چنین جریانی است، هنوز نرسیده است. غبار بازی های مجازی که کنار برود، واقعیت ها بیشتر از پیش خود را نمایان خواهد کرد. بر همین اساس این مقصد، تشنه ی آفرینشگران بی ادعایی است که به دنبال راه های تازه باشند. برآستی که چنین مسیر دشواری، جدا از «نام فروشان کم مایه»، نیازمند تولید کنندگان سخت کوش متن های ماندگار است.

کتابهای قابل توجه بسیاری به بازار نشر آمده اند و هر کدام نوری بر فضایی تازه تابانده اند. خواه «تریوسکه» ای باشد، خواه چراغی و خواه شهابی که چشمه هایی را خیره کند. صد البته در کنار اینها نباید از این نکته غافل بود که برخی کتاب ها هم منتشر شدند که نه تنها کورسویی نداشته اند، بلکه حیف از حجم کاغذی که صرف چاپشان شد.

«سا» در این سال های گرم، سایه ای است گوارا که می تواند برای مشتاقان راستین ادبیات این خاک تاریخی لحظاتی دلنشین بیافریند. این را از ششوندگان و خوانندگان بارها شنیده ام. البته بیفزایم که مخاطب با طعم تشنگی های چیدنی کتاب، باید رنج خار را هم بر خود هموار نماید.

مهمترین جلوه گاه قضاوت درباره هر اثر ادبی، ساختار است. به زبانی ساده می توان همه عناصر سازنده ی یک اثر ادبی را ساختار نامید و «فرم» به قول دکتر تقی پورنامداریان «تناسب و هماهنگی میان اجزای سازنده ی

سکندرازی

م کرمانشاهی و ت کورد بانه
له یهک دۆریم و دۆری دهرمانه
م له بان پهراو، ت ناربابا
ئرای یهک ناگرئ که ییمه و شهوانه
په رته و کرمانشاهی

این گونه هم می توان دکتر سهامی را شناخت!

لحظاتی با خالق جمهوری کلمات

رضا موزونی

سرویس
کوردی

در مهتاب شمی شیرین، آن روزگار که شاعر هواخواهانی جدی داشت و بازار شعر خوانی گرم بود در گیلان غرب شب شعری بود و شاعران فرهنگی کرمانشاهی در این جمع گردآمده بودند، جوانی لاغر اندام شعری خواند که با استقبال مخاطبان روبرو شد.

ته نیا م له یه هفت ناسمانه

یه یه هساره داشتیم

هه یه دل ت له رووژ نه زل

که یه دی م چاره داشتیم

زینی له نه فسانه یه دلیم

نه یه حدل کونده یه مشکلم

من ئنتزار هاتند

وهر له یه هه زاره داشتیم

شعرهای فارسی علی سهامی را در مجلات و روزنامه های ادبی آن روزگار می دیدم و می خواندم. حضور در انجمن ها و جلسات ادبی، کارگاه های نقد شعر در کنار تحصیلات عالی و مر تبط و البته شغل معلمی و دبیری از او چهره ای جدی در ادبیات فارسی این سامان ساخته بود.

بعد از سرودن آن شعر آرام آرام کیوتر خیال او بر شاخساران باغ ادبیات کوردی کلهری نشست تا دوباره شعری گیراتر را به ثمر نشاند

خوهر وه ته نیا بووده خر خالده که مه

مانگه شه و بوودن وه شه و والد که مه

ههر هساره بوودنه کلوانک

بان نه و په نجه یل شمخالده که مه

که با خوانش آقای اسدزاده در قالب ترانه ای زیبا و ماندگار، ز مزه بسیاری از دوستداران شعر و ادب کوردی کلهری گشت. دکتر علی سهامی شاعری است که شعرهایش آمیزه ای از تکنیک های ویژه ی شعر از جمله "وزن" یا مخملی از "عاطفه" است.

شعرهای کوردی او تا مدت ها در حد همان چند شعر ماند و در دهه ی اخیر با کتاب "سا" نشان داد که شاعری قابل در ادبیات کوردی است و این کتاب به شناسنامه ای جدی برای او در ادبیات کوردی تبدیل شد.

استفاده از قافیه های تازه، ترکیب های زیبا و اشارات ظریف تاریخی و ادبی از ویژگی های شعری اوست که البته گاهی استفاده زیاد از تکنیک ها، شعر او را از جنبه ی عاطفه و حس شاعرانه دور می کند و این ویژگی بیشتر در شعرهای فارسی او به ویژه در کتاب "جمهوری کلمات" بیشتر دیده می شود.

در کتابهای فارسی او باز هم او کوردی می اندیشد و در جغرافیای کلمات او بلوطها

این اثر همچنانکه در عنوان آن پیداست به سراغ در یچه ای تازه و مر تبط با دنیای امروز رفته است و اهمیت گفتمان سیاسی و دیپلماسی در جای جای این کتاب حماسی را با مصداق و سند بررسی کرده است. حادثه های کوچک و بزرگ، از حماسه ها تا عاشقانه ها از پهلوانی ها تا ناجوانمردی ها از ایران و توران با این نگاه

می رویند و کوهها قد می کشند و گاه روستای "گورسفید" در شعرش پر از شن و خاک و توپ می شود.

"قطره قطره

سطر سطر

اندوه را و کوه را نوشته ام" (جمهوری کلمات)

"کوردترین سر نوشت"، "کوه و بلوط"، "کولبر

شعرهای کوردی او تا مدت ها در حد همان چند شعر ماند و در دهه ی اخیر با کتاب "سا" نشان داد که شاعری قابل در ادبیات کوردی است و این کتاب به شناسنامه ای جدی برای او در ادبیات کوردی تبدیل شد.

موشکافی شده اند و قدرت نگاه حکیم توس در چینش گفتگوهای پهلوانان و سفیران سیاسی را به رخ می کشد.

دکتر سهامی دبیر، استاد دانشگاه بوده و کتابهای خوبی همانند "بطن متن" را برای این کلاسها به آفرینش ننشسته است.

با توانایی ها و پتانسیل های علمی و ادبی که در این شاعر و نویسنده همدیاری هست بی شک شعرهای زیباتر و پژوهشهای محکمی از او در راه خواهند بود. برای این نویسنده ی شاعر پژوهشگر که سخت عاشق کوه و طبیعت است آرزوی روزهای خوبی داریم

کلماتی سنگین "همان گره خورد گیهای خیال اوست که در آثارش می رویند و پر می کشند. دکتر سهامی در حوزه پژوهشهای تاریخی و ادبی هم تلاشهای زیادی داشته است به نحوی که گاه جنبه ی شاعرانگی او را در سایه قرار داده است.

"بومیانها عامیانه" در فرهنگ شفاهی، "تاریخ به افق مرزبانان کرد" در حوزه تاریخ کرمانشاه، "عارفان مکتب دینه ور" و "ساعت بلوط" (بررسی دوره ای از شعر شاعران این سامان) از کتابهایی است که او در حوزه پژوهش به چاپ رسانده است.

اما به جرات می توان گفت که اوج کارهای پژوهشی دکتر سهامی کتاب فاخر "دیپلماسی در شاهنامه" است.

● له شیعره یل عهلی سههامی

ئێ شیعره یله له کتاو کوردی «سا» هه نوژ یا یه و پیشکە شدان بۆیه

1

دهرد، نامەرد له «بیمار» برێده و له پسا

دالە گیژانه و له ش و لار برێده و له پسا

داس مەرگه و له بنا هەر دره و پیر و جوان

هه له نه و بانه وهر و خواری برێده و له پسا

له یه گلا یژه که سه یه فکر په ل و چۆزه نیه

تهور دهر باوهر شه و دار برێده و له پسا

په یه نانه و نه که سه یه تید و نیه که یه له یه گۆزه ر

ئێ کرپوه پێ و پێوار برێده و له پسا

نه زوان م له وا سهر که ش و ناگر نه فه سه

ئه سه پ ئێ شیعره سه هه و سار برێده و له پسا

2

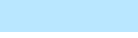
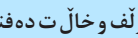
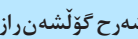
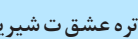
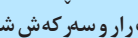
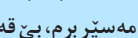
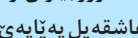
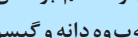
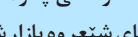
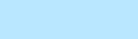
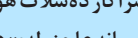
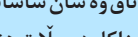
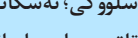
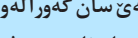
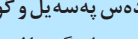
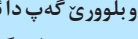
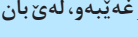
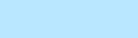
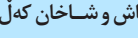
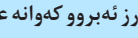
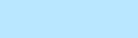
هر کوول ناسزا کار له یه بۆن وه سانه عاسم

له یه بیستونه عاجز له یه تاق وه سانه عاسم

نوورم وه دار و بنجگ، نوورم وه کهور و کوچگ،

تا گهر خودایل بۆچگ له یه وه سانه عاسم

یه یه شه و یه یه سان عاشق گه پ دا ئرام و وه ت:

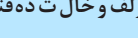
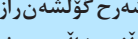
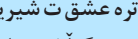
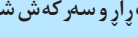
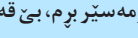
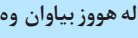
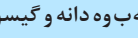
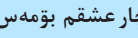
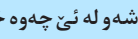
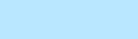

له و
بالا بلین بهر نه بروو که وانه عاسم
خوهر دا له تاش و شاخان که ل هۆل سه ره سه یه
وه ت:

م بوومه تیر غه یبه و، له یه بان بانه عاسم
رووژ ئێ ساز و بلوو ئێ گه پ دا ئرا گولوو ئێ
وه ت: له یه دهس په سه یل و گورگ شوانه عاسم

یه یه شه و یه یه سان گه ورا له و دهر ون غه ر یبه و
وه ت: له یه وسان ناوه یه چه فته و چه مانه عاسم
ئسکه ندهر سلوو کی: نه شکانیان نه شکم

له یه سان و تاق وه سان ساسانیانه عاسم
هر کوول ناسزا کار ده سلات هۆچ نه ییم
له یه هه مگه سانه عاجز، له یه دهس به سانه عاسم

3
ئه یه رووژ و شه و له یه چه وه خه فتن چه رام که ر!
ئه یه رووژه نای شیعره وه بازار شام که ر!
هه یمان دچار عشقم بۆمه س وه دامه ده و
ئه یه خال له ب وه دانه و گیسو دام که ر!
مه جنونم و له هووز بیوان و وه کووله گان
ئه یه خو ن عاشقه یل په یاپه یه وه جام که ر!
ئیلخ و گهر مه ستر برم، بی قه راردم
ئه یه سه پ رار و سه ره ک ش شیعرم ت رام که ر!
سه عدی دجاره بارن شیرین قه زه ل بخوه نی
ئه قه تره قه تره عشق شیرین که لام که ر!
ته فسیر و شه رح گۆلشن رازی له که لهور ئ
ئیه و سف زلف و خال ت ده فته رم ته مام که ر!